

Стагоддзі Беларускай Культуры

Месца з 2016-га

Нататкі пасля сёлетняга фестывалю «Берагіня»

Фестываль фальклорнага мастацтва «Берагіня» сёлета чарговы раз сабраў людзей, якія павважаюць традыцыі, звычай і каштоўнасці беларускага народа. Як член журы, я працавала на фестывалі другі раз.

Уражанні. Адрозна адначо, што фестываль з кожным годам павялічвае маштаб, прыцягвае ўсё больш нацыянальна свядомых людзей, творчыя калектывы з-за мяжы, спецыялістаў у галіне фальклору, а таксама даследчыкаў традыцыйнай беларускай народнай творчасці. Наколькі мне вядома, аналагаў «Берагіні» ў нашай краіне няма. І сапраўды, гэта значная падзея культуры набыла міжнародны маштаб (сёлета больш за 900 удзельнікаў, творчыя калектывы з Літвы, Польшчы, Расіі, Сербіі, Чэхіі).

Фестываль мае ўласныя традыцыі, напрыклад: паспянае месца прапіскі (г.н. Акцябрскі), прэзентацыя ўдзельнікамі калектываў узораў дэкаратыўна-ўжыткавага мастацтва свайго рэгіёна, правядзенне «Рудабельскага кірмаша», выстаўка беларускіх народных музычных інструментаў, а таксама тэатралізаванае святкаванне Купалля.

Адной з адметных рысаў мерапрыемства стала адсутнасць бар'ера паміж удзельнікамі і гледачамі: да танцавальнага дзеяння на цэнтральнай плошчы далучаюцца любы ахвочы, а да ўрачыстага прэсця ўдзельнікаў з песнямі і танцамі на чале з Купавай, мне падалося, гэтым разам далучылася палова жыхароў пасёлка. З гэтай нагоды прыходзяць на розум словы расійскага філосафа і культуролога Майсея Кагана, які сказаў, што «найстаражытная форма мастацкай творчасці – гэта не відовішча, звернутае да эстэтычнага сузірання пуб-

лікі, а самадзейнасць калектыву, у якой павінен быць удзельніцаць кожны, бо грамадства інтуітыўна адчувае вялікую карысць гэтага спосабу сацыяльнага самавыхавання сваіх сябраў».

Адно з самых вялікіх уражанняў – нацыянальныя строі ўдзельнікаў, аздоблены асаблівай, характэрнай для рэгіёна вышыўкай. Апрыёры традыцыйны нацыянальны касцюм з'яўляецца адной з самых яркіх праяваў мастацкай культуры беларускага народа. Маляўнічая вышыўка і разнастайнасць арнаментальных матываў, напоўненых сімвалічным зместам, сведчаць аб самабытнай і невычэрпнай фантазіі беларускіх майстроў.

Касцюм – духоўны сімвал нашага народа, каштоўная культурная спадчына нацыі. Сёння рэпрадукцыя арнаментальных беларускіх узораў перайшла ў сферу аматарскага мастацтва, пры-

чым трансфармацыя традыцыйнага ў сучаснае трымаецца ў асноўным на індывідуальнай творчай актыўнасці ўдзельнікаў рэгіянальных калектываў. На фестывалі ў прэзентацыі ўзораў дэкаратыўна-ўжыткавай творчасці былі прадстаўленыя цудоўныя паясы з характэр-

нымі матывамі народных арнаментаў. Асабліва ўвага звярталася на дакладнасць нацыянальнага адзення, таксама, як і на беларускія танцы, бо пэўную духоўную каштоўнасць мае сапраўдны аўтэнтычны фальклор, а не нанулісцкі фалькларызм.

Культуралагічны аспект. Фестываль пачынае ўспрымацца як сацыякультурны феномен, асабліва форма міжкультурнай камунікацыі, у рамках якой рэалізуюцца творчыя ды інтэлектуальныя інтэнцыі нашага часу. Ён перастае быць толькі спосабам творчага самавыўлення, а трансфармуецца ва ўніверсальную форму дыялога ўнутры культуры. Як важны культуралагічны феномен сучаснай сацыякультурнай сферы, фестываль аб'яднаў прадстаўнікоў розных краінаў, а таксама самыя розныя ўзроставыя катэгорыі (ад 9 гадоў да глыбока пенсійнага ўзросту).

Разам з тым аўтар і кіраўнік гэтага грандыёзнага праекта Мікалай Козеўка зрабіў фестываль «Берагіня» лабараторыяй, дзе працоўваюцца і прабуюцца аўтэнтычныя прыёмы выканання беларускіх танцаў, метады працы з фальклорным тэкстам, асэнсаванне межаў яго адаптыўных магчымасцяў у дачыненні да сучаснасці, правяралася творчы патэнцыял фальклору і г.д.

На мой погляд, мэта, якую паставіў Мікалай Аляксее-

спецыялістаў, якія бяруць на сябе ролю носьбіта традыцыі. У гэтым выпадку неабходная максімальная навуковасць рэканструкцыі і тэарэтычнае асэнсаванне шматвяковага досведу з пазіцыяў сучасных навуковых ведаў. Значэнне рэалізацыі гэтага напрамку цяжка пераацаніць, бо культурная памяць нясе ў сабе заклад паспяховага развіцця нашай нацыі.

Думкі. На мой погляд, праблема папулярнасці, захавання і рэпрэзентацыі нацыянальнага культурнага збытку (у прыватнасці, аўтэнтычных танцавальных тэкстаў) патрабуе пільнай увагі і ўдзелу прафесіяналаў-харэографіаў на кожным этапе.

Дзякуючы навуковым даследаванням Мікалая Аляксеевіча знойдзеныя і зафіксаваныя ўнікальныя аўтэнтычныя танцавальныя тэксты. Найкаштоўнейшыя артэфакты духоўнай культуры беларускага народа з'яўляюцца крыніцай і той асновай, на якой павінна будавацца культура сучаснага пакалення. Тут, дарэчы, і спатрэбіцца творчы крэатыўны падыход будучых маляўнічых спецыялістаў-харэографіаў. У Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў студэнты спецыяльнасці «народны танец» пад навуковым кіраўніцтвам дасведчаных спецыялістаў у галіне харэаграфіі творча працоўваюць фальклорны матэрыял. У выніку параджасца беларускі народна-сцэнічны танец, ядром якога з'яўляецца сапраўдны аўтэнтычны танцавальны тэкст. Сцэнічныя танцы аб'ядноўваюцца цэласным драматургічным дзеяннем у музычна-харэаграфічны спектакль, які ўжо больш за 30 гадоў штогод прадстаўляецца на суд гледача.

Сучасны чалавек распешчаны навінамі ў канцэртных выступах, і зацікавіць яго народнымі танцамі даволі складана. Аднак на канцэртах беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага ансамбля «Харошкі» заўсёды аншылаг. І не сакрыт, што ў аснове кожнага нумара ляжаць беларускія народныя рухі. Гэта прыклад таго, як творчасць сучаснага прафесіянага балетмайстра нашае танцавальнае мінулае злучае з сучаснасцю.

Вось гэтак трыадзінаства – аўтэнтычная народная творчасць, прафесійная сцэнічная апрацоўка і балетмайстарская думка – можа адкрыць у будучыні фестывалю новыя фарбы, паказаць шлях, у якім аўтэнтычны танец становіцца канцэртным нумарам на біс.

Ірына БАДУНОВА,
старшы выкладчык
кафедры харэаграфіі БДУКМ,
кандыдат культуралогіі

Здымкі Анатоля ГУТЭВІЧА